

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	МІФОЛОГІЯ
Викладач	БОНДАРЕНКО Ганна Семенівна, старший викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	066 582 00 32
E-mail:	anankan.777@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 4. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom або Viber
Пререквізити	Потребує базових знань з історії, літератури та культури

1. Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у магістрантів цілісного уявлення про міф як культурний, соціальний та історичний феномен; опанування ними основних теоретичних підходів до дослідження міфологічних систем; розвиток уміння аналізувати міфологію як джерело для реконструкції світогляду, ментальності та соціальних структур давніх і традиційних спільнот, а також визначати її вплив на історичні процеси та сучасні культурні практики.

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни:

- Опрацювати теоретико-методологічні основи міфологічних студій:
 - ознайомитися із ключовими концепціями міфу;
 - засвоїти підходи порівняльної міфології, структуралізму, феноменології, релігієзнавства та культурної антропології.

2. Проаналізувати функції міфу в різних історичних епохах і культурах, зокрема його роль у формуванні політичних структур, релігійних систем, художньої творчості та колективної ідентичності.

3. Опанувати методи інтерпретації міфологічних текстів як особливого виду історичного джерела з урахуванням семантичного, сюжетного, символічного та контекстуального аналізу.

4. Вивчити провідні міфологічні традиції світу (греко-римську, близькосхідну, кельтську, германську, індійську, скандинавську, слов'янську тощо) та їхній вплив на формування культурних парадигм.

5. Розкрити специфіку української міфологічної традиції, її зв'язок з історією, народною культурою, обрядовістю та національною ідентичністю.

6. Сформувати навички критичного аналізу міфологічних конструкцій у сучасних політичних наративах, медіа, масовій культурі та колективній пам'яті.

7. Розвинути дослідницькі вміння, необхідні для підготовки наукових робіт у сфері історії та культурних студій: робота із джерелами, міждисциплінарний аналіз, побудова аргументації.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- основні теоретичні концепції міфу: структуралістські, антропологічні, психоаналітичні, феноменологічні та порівняльно-історичні підходи;
- функції міфу в соціокультурних системах та його роль у формуванні світогляду давніх і традиційних суспільств;
- провідні міфологічні системи світу: античну, близькосхідну, індоєвропейську, скандинавську, кельтську, індійську, китайську, міфологію народів Америки тощо;
- особливості слов'янської та української міфологічної традиції, її зв'язок із народною культурою, обрядовістю та історичними процесами;
- методи аналізу міфологічних текстів: порівняльний, структуральний, семіотичний, історико-культурологічний;
- механізми міфотворчості у політиці та масовій культурі, модерні міфи XX–XXI ст. та їх вплив на колективну пам'ять і національну ідентичність;
- міф як історичне джерело, його можливості та обмеження в історичних реконструкціях;

уміти:

- застосовувати теоретичні моделі для аналізу міфів різних культур і періодів;
- проводити комплексний аналіз міфологічного тексту (сюжетний, семантичний, символічний, контекстуальний);
- порівнювати міфологічні традиції, визначати спільні архетипи, мотиви, символічні структури;
- використовувати міфологічні джерела в історичних дослідженнях, критично оцінюючи їхню достовірність та наративні особливості;
- розпізнавати елементи міфологізації в сучасних політичних наративах, ЗМІ, рекламі, художній літературі та культурних практиках;
- аналізувати трансформації міфологічних образів у різні історичні епохи та їхнє переосмислення в культурі;
- проводити наукові дослідження у сфері міфології з використанням міждисциплінарного підходу (історія, антропологія, культурологія, фольклористика);
- створювати аргументовані письмові та усні презентації, формувати висновки на основі аналізу міфологічних матеріалів;
- **набути соціальних навичок (soft skills):**
- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотукаїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибірових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міфологічних студій

Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу. Міф як феномен культури та історії. Поняття міфу; функції міфу; міф, релігія і ритуал; міф та історична свідомість.

Тема 2. Основні теорії міфу. Раціоналістична, символічна, структуралістська, психоаналітична, функціоналістська, феноменологічна школи. Ключові представники: Кассіпер, Леві-Строс, Маліновський, Еліаде, Юнг тощо.

Тема 3. Методи дослідження міфології. Порівняльний метод, структуралістський аналіз, контент-аналіз, семіотичний підхід, історико-антропологічний метод.

Змістовий модуль 2. Світові міфологічні традиції та їх історичний контекст

Тема 4. Міфологія Стародавнього Близького Сходу. Шумеро-аккадські, єгипетські, хетські та угаритські міфи; космогонічні сюжети; вплив на пізніші релігійні системи.

Тема 5. Антична міфологія: Греція та Рим. Пантеон богів, героїчний епос, міф і поліс; міф як основа мистецтва та літератури; рецепція античних міфів у Європі.

Тема 6. Скандинавська та германська міфологія. Міфи про створення світу; боги та їх функції; епічні цикли; поява національних наративів у середньовіччі.

Тема 7. Кельтська та індоєвропейська міфологічні системи. Зв'язки між індоєвропейськими традиціями; структура пантеону; мотиви триєдиної моделі Дюмезіля.

Тема 8. Міфологія Стародавньої Індії та Ірану. Ведичні та зороастрійські міфи; дуалістична модель світу; космологічні уявлення.

Тема 9. Міфологія народів Далекого Сходу та Америки. Китайська та японська міфологія; шаманські традиції Сибіру; міфи американських індіанців; роль міфу в традиційних суспільствах.

Змістовий модуль 3. Слов'янська та українська міфологічна традиція

Тема 10. Ранньослов'янська міфологія. Реконструкція пантеону; космогонічні сюжети; культ предків; індоєвропейські паралелі.

Тема 11. Українська міфологія та дохристиянські вірування. Місцеві прояви слов'янських культів; духи-охоронці, хатні та польові божества; міф і календарно-обрядова традиція.

Тема 12. Трансформація міфологічних уявлень після християнізації. Синкретизм, демонологія, фольклорна традиція; народні вірування та їх зв'язок з історичною ментальністю.

Тема 13. Український міф у національній культурі та історичній пам'яті. Козацька міфологія; націтворчі міфи; міфологізація історичних постатей.

Змістовий модуль 4. Міф у сучасному світі та історичних інтерпретаціях

Тема 14. Міф у політиці, ідеології та масовій культурі. Політичні міфи, пропагандистські наративи, міфологізація лідерів; архетипи в рекламі та медіа.

Тема 15. Міф і історична наука. Міф як джерело історичного знання; межі інтерпретації; історик і міфологічний наратив.

Тема 16. Сучасні підходи до міфології: цифрова культура, попкультура, міфотворчість XX - XXI ст. Роль міфів у формуванні ідентичності в умовах глобалізації.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основна

1. Войтович Л. Українська міфологія. Львів : Ін-т українознавства НАНУ, 2005. 248 с.
2. Грушевський М. Історія української мови, культури і міфології. К. : Наукова думка, 1991. 350 с.
3. Еліаде М. Міф і реальність. К. : Либідь, 1996. 208 с.
4. Еліаде М. Священне і профанне. К. : Дух і літера, 2012. 256 с.
5. Єрмановська Г. Міфологія. Харків: Фоліо, 2015. 319 с.
6. Леві-Строс К. Первісне мислення. К. : Основи, 2013. 418 с.
7. МакМанус Ч. Кельтська міфологія. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 304 с.
8. Рибаків Б. Язичництво давніх слов'ян. К. : Либідь, 1994. 583 с.
9. Стурлусон С. Молодша Едда / перекл. з давньоісланд. К. : Темпора, 2012. 296 с.
10. Ткач М. М. Міфологія [Текст]: курс лекцій / М. М. Ткач. К. : 2008. 280 с.
11. Чабаненко В. Міфологія українців. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 312 с.
12. Юнг К.-Г. Архетипи і колективне несвідоме. К. : Основи, 2001. 464 с.

Додаткова

1. Босьє С. Міфи та легенди народів світу [перекл. з фр.] К. : Махаон-Україна, 2012. 128 с.
2. Гейман Н. Скандинавська міфологія [перекл. з англ.]. К. : Видавнича група КМ-БУКС, 2017. 256 с.
3. Горбань О. Міф як історичне джерело в інтерпретаціях XX–XXI ст. Український історичний журнал. 2020. № 6. С. 45–59.
4. Грейвс Р. Міфи Давньої Греції. Харків: Фоліо, 2021. 640 с.
5. Грушевський М. Історія української культури: у 5 т. / М. Грушевський. К. : Наукова думка, 1991–1995
6. Енциклопедія міфології світу / ред А. Смирнов. – Харків : Фоліо, 2015. 512 с.
7. Забаштанський Т. Міф у сучасній культурі та політиці. К. : Логос, 2018. 224 с.
8. Зарудний Є. О. Усі міфи. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 352 с.
9. Кассінер Е. Міф про державу. К. : Юніверс, 2001. 287 с.
10. Кононенко О. Структура українського міфологічного простору. Народна творчість та етнографія. 2018. № 4. С. 22–31.
11. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції К. : Школа, 2019. 528 с.
12. Костомаров М. Слов'янська міфологія. К. : ФОП Стебляк О. М., 2014. 200 с.
13. Плачинда С. Міфи і легенди Давньої України. К. : ФОП Седляк А. О., 2003. 304 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу

4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.ukrlib.com.ua> – Бібліотека української літератури УкрЛіб